

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Groep "Maatwerkdiploma, en dan?"
T.a.v. mevrouw A

Voortgezet Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
23910598

Uw brief van
14 februari 2020

Uw referentie
21694768

Datum 15 mei 2020

Betreft Reactie op uw brief "Maatwerkdiploma, en dan?"

Geachte Groep "Maatwerkdiploma, en dan?", mevrouw Van Pelt-Kamphuis,

Bedankt voor uw uitgebreide brief waarin u ons verzoekt om meer regelruimte binnen het eindexamen en in de toelaatbaarheid tot het vervolgonderwijs. Het grote aantal scholen uit het voortgezet onderwijs dat dit pleidooi ondersteunt, onderstreept het belang dat schoolleiders en docenten hechten aan een waardevol diploma, dat recht doet aan de talenten van leerlingen en een goede doorstroom faciliteert.

U schetst een aantal factoren, die er volgens u toe leiden dat de talenten van leerlingen in het voortgezet onderwijs onvoldoende benut worden en vervolgens ook niet worden erkend als zij overstappen naar een vervolgopleiding. U stelt daarom een aantal maatregelen voor die wij zouden kunnen nemen om talentontwikkeling, motivatie, kansgelijkheid en efficiëntie te bevorderen. Wij hebben met interesse kennisgenomen van de oplossingsrichtingen die u aandraagt. Hierbij geven wij onze reactie op uw pleidooi.

Regeerakkoord

In uw brief refereert u aan een passage uit het regeerakkoord, waarin een onderzoek en meerdere experimenten zijn aangekondigd. Dat onderzoek is recentelijk afgerond. Wij streven ernaar dit rapport en onze reactie erop voor de zomer aan de Tweede Kamer te sturen. In deze reactie zullen wij ook uiteenzetten hoe wij maatwerk in het voortgezet onderwijs verder willen stimuleren en hoe dit meer erkend kan worden in het vervolgonderwijs. Wij vertrouwen erop dat onze reactie op het onderzoek voldoende antwoord zal geven op de vragen die u opwerpt.

Voor de experimenten die in dezelfde passage in het regeerakkoord zijn genoemd, bleek in hun oorspronkelijke vorm onvoldoende draagvlak te bestaan in het vervolgonderwijs. Daarnaast bleek, zoals u ook in uw brief aangeeft, de potentiële doelgroep afgemeten aan het aantal leerlingen hiervoor in het voortgezet onderwijs, nog te klein. Samen met de koepels van VO, HO en WO-instellingen hebben wij daarom besloten dit experiment anders in te vullen. De stap naar directe toelaatbaarheid met vakken op hoger niveau, bleek te groot. In plaats

daarvan zetten wij en de sectoren in op mogelijkheden die er binnen de huidige regelgeving bestaan om leerlingen die méér hebben gepresteerd in het vo, daarvoor in het vervolgonderwijs te belonen. Het afleveren van concrete instrumenten en goede voorbeelden is ons inziens een passend alternatief voor de in het regeerakkoord genoemde pilots.

Het was en blijft onze hoop dat de scholen en instellingen in uw pilotgroep elkaar vinden in het afleveren van leerlingen met een maatwerktraject die vervolgens in hun vervolgopleiding een passend vervolg krijgen op hun vo-maatwerktraject. Wij benadrukken hierbij nogmaals graag dat u kunt rekenen op volledige medewerking van onze ambtenaren. Zo kunt u bij hen terecht met vragen over juridische kwesties waar u in uw experiment tegenaan loopt. Onze ambtenaren gaan de komende tijd graag met u in gesprek over hoe wij samen met u het komende schooljaar tot een concreet product kunnen komen met de pilotgroep.

Zoals wij hiervoor schreven, bleek er voor het direct toelaten van leerlingen met vakken op hoger niveau, tot een hogere vervolgopleiding, geen breed draagvlak te zijn op het moment dat het voornoemde experiment in voorbereiding was. Ook is de groep leerlingen met meerdere relevante vakken op hoger niveau, nog relatief beperkt: enkele duizenden leerlingen per jaar, vooral in het vmbo basisberoeps, op een examenpopulatie van bijna 200.000 kandidaten. U stelt dit ook terecht vast in uw brief. Het ontbreken van een concreet voordeel van vakken afsluiten op een hoger niveau kan hierbij inderdaad een factor zijn. Uit de Pilot Recht op Maatwerk, weten wij echter ook dat het aanbieden van vakken op een hoger niveau aan veel leerlingen voor scholen moeilijk te organiseren is. Daarbij is een vak op hoger niveau volgen, slechts één van de maatwerk mogelijkheden waarmee leerlingen zich kunnen ontwikkelen en onderscheiden. Het volgen van extra vakken, het gaan voor Cum Laude of het eerder afsluiten van vakken zijn hier andere voorbeelden van.

Uw voorstellen

Dit alles ontslaat ons echter niet van de verplichting om te kijken naar hoe leerlingen voor hun extra prestaties waar mogelijk beloond kunnen worden in het vervolgonderwijs. U refereert aan het feit dat de koepels voor vervolgonderwijs en voortgezet onderwijs in het discussiestuk "De toekomst van ons onderwijs" hebben opgeroepen tot een brede discussie over onderwijs, waaronder een flexibele toelating tot het vervolgonderwijs. Op dit laatste aspect zullen wij ook in onze inhoudelijke reactie op het onderzoek naar diploma's met vakken op verschillende niveaus terugkomen.

U vraagt ook dat wij ons ervoor inzetten dat instellingen voor vervolgonderwijs, meer gebruik maken van de mogelijkheid om leerlingen een versneld traject aan te bieden. Wij zijn het met u eens dat het goed is voor onder meer de motivatie van studenten als zij hun extra inspanningen erkend zien worden in het vervolgonderwijs. Tegelijk is het wel aan de instellingen zelf om de inschatting te maken of zij zulke trajecten aanbieden en welke studenten hiertoe worden toegelaten. Wij zien hier ook een kans voor uw experimentgroep: als er vanuit uw groep instellingen goede voorbeelden komen, dan zullen wij die graag met de koepels voor vervolgonderwijs delen.

U geeft ook aan kans te zien op meer kansengelijkheid, als certificaten als Cambridge Engels of het NT2 certificaat kunnen worden ingezet. Binnen het

experiment Regelluwe Scholen wordt er momenteel door een zestal scholen geëxperimenteerd met het voor een enkel vak vervangen van het centraal examen door een erkend certificaat. Wij zien ook dat onder de scholen die uw brief hebben ondertekend, enkele scholen zitten die deelnemen in het experiment Regelluwe Scholen. Eind dit jaar verwachten wij het eindrapport van het monitoronderzoek bij dit experiment. Aan de hand daarvan zullen wij definitieve beslissingen nemen over het al dan niet breder toegankelijk maken van bepaalde afwijkingen van regelgeving, waaronder het kunnen inzetten van certificaten zoals Cambridge Engels of NT2 in het voortgezet onderwijs. We zullen dan ook uw pleidooi in onze afweging betrekken.

Daarnaast kunnen wij melden dat wij momenteel aan regelgeving werken die het mogelijk maakt om in het mbo NT2-certificaten voor een bepaalde doelgroep in te zetten als vervanging van een centraal examen.

Toelaatbaarheid Nederlandse studenten gelijktrekken met die van buitenlandse studenten

Het hoger onderwijs is toegankelijk voor leerlingen die het voortgezet onderwijs in het buitenland hebben doorlopen, in het bijzonder voor studenten uit andere EU-lidstaten. Andersom is dit voor Nederlandse studenten in het buitenland ook zo. Ieder land heeft echter een specifiek onderwijsstelsel waarbij de samenstelling van het voortgezet onderwijs en het daarbij horende diploma, past bij de inrichting en wijze van toelating tot het vervolgonderwijs in dat land.

Dat maakt dat het voor instellingen voor vervolgonderwijs ondoenlijk is om per land van herkomst en per opleiding specifieke eisen te stellen aan het diploma van de student. Daarom is in de wet voorzien dat het vervolgonderwijs selectiemiddelen tot haar beschikking heeft. Nuffic heeft per land geïnventariseerd welke diploma's qua niveau vergelijkbaar zijn met Nederlandse instroomdiploma's. Deze inventarisatie wordt vaak gebruikt door ho-instellingen als richtlijn. Instellingen kunnen hier van afwijken indien ze dat noodzakelijk achten voor specifieke vervolgopleidingen.

De uitzonderingen die instellingen kunnen maken om studenten met een buitenlands diploma (eventueel na een selectie) toe te laten, doen naar ons inzien niet af aan de belang dat leerlingen in Nederland een volwaardig diploma halen dat hen drempelloze doorstroom biedt naar het vervolgonderwijs dat bij hun schoolsoort hoort.

Colloquium Doctum onder de 21 jaar

Momenteel hebben instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid om aan personen van 21 jaar of ouder een toelatingsonderzoek aan te bieden. Dit Colloquium Doctum is een tweede-kans voorziening en heeft niet als doelgroep personen die net uit het voortgezet onderwijs zijn uitgestroomd. Voor hen is het halen van het vo-diploma de geijkte wijze om toelating te krijgen tot het vervolgonderwijs. We zullen in onze reactie op het voornoemde onderzoek wel nader ingaan op de toegankelijkheid van het vervolgonderwijs voor leerlingen met deficiënties op hun diploma

Ten slotte

Wij bedanken uw groep voor uw betrokkenheid bij de leerlingen en voor de constructieve ideeën die u heeft geformuleerd. Het doet ons goed dit te zien. Op

uw concrete suggesties zullen we ook in de reactie op het onderzoek nog nader ingaan. De komende tijd werken wij aan de voornoemde reactie. Hierover zullen onze ambtenaren ook nog spreken met de VO-raad, VH en VSNU. Desgewenst kunnen onze ambtenaren u op de hoogte blijven houden van het proces en u te zijner tijd inhoudelijk bijpraten over de reactie.

Onze referentie

Op verzoek van de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweed Kamer der Staten-Generaal, zenden wij een afschrift van deze brief aan de commissie.

Met vriendelijke groet,

de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media

Arie Slob

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven